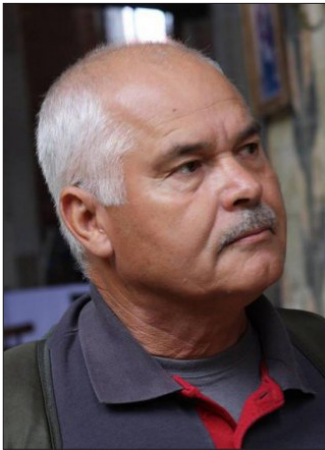

UN EXPLORATOR APRECIAT AL ZONEI DE INTERFERENȚĂ DINTRE ISTORIE ȘI FILOSOFIE

DOCTORUL HABILITAT GHEORGHE BOBÂNĂ LA 70 DE ANI

Născut la 16 iulie 1946 în satul Ciocâlteni, Orhei.

Filosof, domeniul de cercetare: istoria filosofiei, filosofia științei, filosofia socială.

Doctor habilitat în filosofie (2005), profesor universitar (2009).

A învățat la școala medie din satul natal, și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova pe care a absolvit-o în anul 1970. A fost învățător, a făcut serviciul militar, după care, în 1974, a devenit aspirant la Institutul de Filosofie al Academiei de Științe a URSS din Moscova. După absolvirea cu succes a aspiranturii, în 1977, a fost angajat în funcția de cercetător științific în Secția Filosofie și Drept a Academiei de Științe din Moldova. În 1978 a susținut teza de doctor în filosofie cu tema *Concepțiile filosofice ale lui Antioh Cantemir*. Trei ani mai târziu i-a fost conferit titlul științific de cercetător conferențiar, iar în 2004 – titlul de conferențiar universitar. În anul următor a susținut teza de doctor habilitat în filosofie cu tema *Umanismul în gândirea filosofică românească din secolul al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea*. În același an i-a fost conferit titlul științific de profesor cercetător la specialitatea „istoria filosofiei”, iar în 2009 – titlul de profesor universitar.

Pe parcursul activității sale științifico-didactice, timp de peste 40 de ani, Gheorghe Bobână a suplinit funcțiile de cercetător științific superior, cercetător științific coordonator, șef de secție, director-adjunct și director la Institutul de Filosofie, Sociologie și Drept, secretar-științific la Institutul de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, cercetător științific principal la Institutul Integrare Europeană și Științe Politice. În prezent deține funcția de cercetător științific principal la Institutul de Istorie al AȘM.

Este autor a peste 250 de lucrări științifice și metodicodidactice, dintre care opt monografii, o culegere de texte, un dicționar, patru manuale, coautor al *Curriculum*-ului la Filosofie pentru învățământul liceal, al manualului de *Filosofie pentru clasa a XII-a*, al *Antologiei gândirii pedagogice din Moldova*, a participat cu referate și comunicări științifice la numeroase reuniuni științifice în țară și peste hotare.

Cele mai importante lucrări științifice ale sale sunt: *Antioh Cantemir – poet, gânditor și om politic*, 2006; *Umanismul în cultura românească din secolul al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea*, 2005; *Petru Movilă. Profilul unui destin*, 1996; *Grigore Ureche* (Colecția „Gânditorii Moldovei”), 1991; *Constantin Stamatii-Ciurea* (Colecția „Gânditorii Moldovei”), 1983; *Concepțiile filosofice ale lui Antioh Cantemir*, 1981. A editat în limba rusă un volum de *Scrieri filosofice* ale lui Dimitrie Cantemir (2003). Majoritatea acestor ediții au fost menționate cu premii la saloanele naționale și internaționale de carte.

Gheorghe Bobână a participat, în calitate de director de proiect și executor, la o serie de proiecte științifice (instituționale de stat): „Semne, simboluri și valori ale tranziției” (2000–2002); „Condiția umană în contextul postmodernismului” (2003–2005); „Conexiunea și redimensionarea valorilor în Republica Moldova în contextul noii vecinătăți cu Uniunea Europeană” (2006–2010); „Descentralizarea axiologică în societatea bazată pe cunoaștere (aspecte filosofice)”

(2011–2014), proiecte care au finalizat cu publicarea unor articole și studii în revistele științifice de profil și în culegeri din țară și de peste hotare. În urma participării la proiectul „Cantemireștii – o celebră dinastie din sec. XVII–XVIII” din cadrul programului de stat „Dinastia Cantemir: polifonismul preocupărilor științifico-artistice” (2007–2008), Gheorghe Bobână a publicat patru compartimente în monografia colectivă *Dinastia Cantemireștilor. Secolele XVII–XVIII*. Chișinău, Editura „Știința”, 2008.

Colaborează activ cu colegii din institutele similare din alte țări, cu Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române în cadrul proiectului comun „Filosofia românească în context european și universal”, cu Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” al Academiei Române, în cadrul proiectului „Valori și idei perene în științele socio-umane”, cu Institutul de Filosofie al Academiei de Științe din Ucraina, Kiev, cu Institutul de Filosofie și Sociologie al Academiei de Științe din Polonia.

Este membru al Consiliului Științific al Institutului de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, membru al Senatului Universității Academiei de Științe a Moldovei, membru al Consiliului Științific al Școlii Doctorale Științe Umaniste a UnAȘM, redactor-șef adjunct al *Revistei de Filosofie, Sociologie și Științe Politice*, membru al colegiilor de redacție ale unor publicații științifice din țară și de peste hotare, președinte al Seminarului Științific de profil, președinte și membru al ședințelor *ad-hoc* în consiliile științifice specializate de susținere a tezelor de doctor și doctor habilitat în filosofie.

Pe lângă munca științifică, desfășoară o amplă activitate didactică. Între 1997–2009 activează în calitate de conferențiar universitar la Universitatea Liberă Internațională din Moldova, între 1996–2006 este profesor-tutore și șef al Laboratorului de Filosofie la Colegiul Invizibil din Moldova.

Din 2005 este șef al Catedrei de Filosofie, Istorie și Metodologia Cercetării a Universității Academiei de Științe a Moldovei (cumul extern), predă cursurile de Filosofie antică, Filosofie Evului Mediu, Filosofie Epocii Renașterii pentru studenții Universității Academiei de Științe a Moldovei, cursul de Filosofie și metodologia științei pentru masteranzi și doctoranzi. Este conducător științific de doctorat la specialitatea „Istoria filosofiei” și a pregătit cinci doctori în științe filosofice.

Se antrenează în viața publică din Republica Moldova, expunându-și competent opiniile asupra diverselor fenomene și evenimente din viața politică și culturală a țării. A participat la Mișcarea de Eliberare Națională, este semnatarul „Scrisorii deschise” de la 17 septembrie 1988 a celor 66 de personalități prin

care se cerea revenirea la alfabetul latin și acordarea limbii române a statutului de limbă oficială, a publicat în presa periodică articole la această temă, a participat la conferințe științifice, a realizat numeroase emisiuni radio și TV consacrate limbii române, filosofiei și culturii românești.

Este laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei, tehnicii și producției (1994), laureat al Premiului Academiei de Științe a Moldovei (1978, 2006), este decorat cu Medalia Academiei de Științe a Moldovei „Dimitrie Cantemir” (2006).

Interesele științifice ale lui Gheorghe Bobână se axează pe istoria filosofiei și culturii românești, precum și pe probleme de filosofie și metodologie a științei, filosofia limbajului și filosofia socială.

A cercetat ideile umaniste în opera cărturarilor Grigore Ureche, Petru Movilă, Miron Costin, Nicolae Spătaru Milescu, Constantin Cantacuzino Stolnicul, Dimitrie Cantemir, manifestările iluminismului în opera gânditorilor basarabeni din secolul al XIX-lea Alexandru Sturdza, Alexandru Hâjdeu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, ideologia liberalismului reflectată în scrierile lui Constantin Stamati-Ciurea, Pavel Leonard, Vasile Lașcu, Constantin Stere. Articolele și studiile semnate de Gheorghe Bobână conțin analize pertinente ale unor lucrări filosofice ale lui Constantin Rădulescu-Motru, Lucian Blaga, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu.

Interesul specialiștilor pentru cercetările istorico-filosofice ale lui Gheorghe Bobână s-a manifestat chiar de la apariția primelor sale lucrări științifice. Profesorul Alexandru Babii considera monografia lui Gheorghe Bobână consacrată lui Grigore Ureche de o valoare științifică incontestabilă: „Monografia e scrisă pe baza studierii profunde a creației cronicarului, a majorității publicațiilor consacrate acestui distins reprezentant al culturii noastre naționale și constituie un aport esențial la istoriografia istorico-filosofică a Moldovei” (*Revista de Filosofie și Drept*, 1992, nr. 2, p. 54-55).

De aprecieri deosebite s-a bucurat monografia sa *Umanismul în cultura românească din secolul al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea*, care a beneficiat de premiul „Gheorghe Asachi” la Salonul Internațional de Carte Românească, Ediția a XIV-a, Iași, 2005. Profesorul Dumitru Căldare în recenzia „O cercetare interdisciplinară a culturii românești” (*Revista de Filosofie și Drept*, 2005, nr. 1-3, p. 163-164) constata că lucrarea respectivă „inaugurează o nouă orientare științifică clar determinată, completează substanțial istoriografia culturii și gândirii filosofice românești la capitolul „umanism” și are o valoare aplicativă concretă”.

Profesorul Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române, în „Cuvânt înainte” la monografia *Umanismul în cultura românească din secolul al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea*, scrie: „Prin efortul de conceptualizare și teoretizare, prin nivelul elaborării și mesajul pe care îl transmite în stadiul actual al valorificării moștenirii culturale și al interacțiunii culturilor lumii, lucrarea constituie o contribuție remarcabilă în cercetarea de istorie a filosofiei și de filosofie a culturii”.

Mai multe opinii au fost exprimate cu referire la lucrarea lui Gheorghe Bobână *Antioh Cantemir: poet, gânditor și om politic* (Chișinău: Civitas, 2006), distinsă cu Premiul Clio la Salonul Internațional de Carte, ediția a XV-a, Chișinău, 2006. Academicianul Andrei Eșanu, în recenzia intitulată „Un nou tratat fundamental despre Antioh Cantemir” (Revista de Filosofie și Drept, 2006, nr. 3, p. 189-191), conchide: „experimentatul cercetător Gheorghe Bobână arată cu prisosință că literatura științifică academică de la noi s-a îmbogățit cu un nou studiu substanțial, care ne permite să ne facem o reprezentare multiaspectuală despre întreaga operă a lui Antioh Cantemir”. Membrul de onoare al AȘM, Constantin Marinescu, la rândul său, constată: „Aș putea spune că profesorul Gheorghe Bobână prin lucrările sale a făcut mai mult decât oricare dintre cercetătorii din România, în dimensionarea și definirea personalității poetului și diplomatului, a gânditorului Antioh Cantemir, a cărui operă vine să îmbogățească nu numai patrimoniul creației literare, a științei și culturii ruse, ci deopotrivă și valorile noastre spirituale naționale, românești” (Buletin științific. Academia Ecologică din România. Iași, 2006, nr. 12, p. 1-2).

Lucrările științifice ale lui Gheorghe Bobână sunt apreciate și în Rusia, acolo unde și-a aprofundat studiile filosofice și și-a elaborat teza de doctor. Într-o recenzie la cartea *Conceptiile filosofice ale lui Antioh Cantemir* (1981), publicată în revista „Философские науки” (Moscova, 1983, nr. 4, p. 185-187), doctorul în filosofie Victor Prilenski susține că lucrarea este o cercetare în care, de rând cu multe fapte noi, sunt prezente un șir de abordări ale concepțiilor filosofice ale lui Antioh Cantemir ce merită a fi menționate.

Profesorul Universității din Moscova, Petru Alexeev, constată: „Cercetările lui Gheorghe Bobână se înscriu în paradigma contemporană a multicultu-

ralismului. El contestă și pune la îndoială veracitatea concepției europocentriste, ceea ce-i permite să depășească dificultățile de stabilire a cadrului cronologic în afirmarea unui astfel de fenomen istoric și cultural cum este umanismul în cultura țărilor din Europa de Sud-Est” (Алексеев П. В. Философы России начала XXI столетия. Биографии, идеи, труды. Энциклопедический словарь. Москва: РОССПЭН, 2009, p. 66).

Modul de gândire modern a evidențiat în calitate de axiomă prețuirea omului ca măsură a tuturor lucrurilor. Într-un domeniu foarte important al existenței – viața spirituală a poporului nostru – Gheorghe Bobână, într-adevăr, s-a impus ca măsură a lucrurilor prin toate manifestările sale științifice, contribuind prin eforturile spirituale la scoaterea din anonimat a filosofiei românești.

Dr. hab., prof. Victor MORARU

Mihai Jomir. *Ritmuri*, u.p., 1998